

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quām exactiſimē traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus XXVIII. Respondetur Rationibus, quæ pro tuendo amatoriis
levitatibus indulgendi more afferuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](#)

DISCURSUS XXVIII.

Respondetur Rationibus, que pro tuendo amatoriis levitatibus indulgendi more afferuntur.

I. Olim equidem id mihi hodie evenire, quod Piscatoribus, dum pescem Spadam, seu ensem dictum capiant: illi enim, cum nobilem sibi predam cepisse videntur, dolentes tandem advertunt, se & praedam, & retium jacutam fecisse. Piscis siquidem iste, audax perinde ac probè obarmatus, pluribus locis rumpit & discindit retia, & lacero è carcere viator egressus, totum post se minorum pescium agnum trahit. Fortassis non nemo velutrum, qui quam valer ingenui acuminis, tam in virtutis ac pieatis studio languet, hac intellectus sui acie uteatur, ut qua dissertatione proximè antecedente à me allata sunt, convellat; lingua, ut eadem vituperet, & monita, tanquam ab animo superflitosè propemodum anxi profecta (utpote repugnantia mori tam longè latèque propagato, tamque honestati confuso) explodat atque irideat. Talis enimvero lingua, tot locis, tamque immaniter rete meum dilaceraret, ut ne minimum quidem pesciculum me capturum sperarem. Hoc proinde intertrimentum, non tam pescationis inæ, quam Animatum vestrum, ut occupem, proponam vobis singillatim rationes po-

I.

II. Non tam obtusa oculorum acie plerique Parentum sunt, ut non videant discrimen, cui filii eorum se exponunt, dum ea libertate familiaritatèque agunt cum Juvenibus: spe tamen honesto eas connubio elocandi delusi, claudunt oculos, & quod vident, perinde dissimulant, ac si non viderent. Duramus ad filios suos, Job. 39.
quasi non sint sui: adeò stultè corum curam ponunt. Sic & Juvenes ipsi, experientiâ planè fonestâ edocti, negare non possunt, saltē cum sibi fo-

Ecc 2

lis

Et loquuntur, artes has amatorias cum gravillima sua pernitie conjunctas esse. Sed dum Puella secum animo volvit: *Tandem iste maritus mens erit:* dumque sibi promittit, illummet Juvenem, qui nunc peccare non timeret, suā voluntate & arbitrio detestaturum peccatum, redditurunque honorem illi, cui euin prius abstulerat, conscientie murmur compescit, & latrantis canis os hāc escā objectā claudit. Qui porrò ita secum ratiocinatur, Nauclero similis est, qui nixus fine, quem sibi præfixit, rectissimo, navem in portum appellendi, nec scopulos, nec arenosum lolum, inter quā navim deducit, explorat. Nubes viro; quid autem habebis commodi, si interim anima jacturam feceris, certe innocentiam, integritatemque perderis?

Batt. 16. Quid prodest homini, si mundum universum lucretus, Anime vero sue detrimentum patiatur? Exiguum quodam, quod anima tua patiatur, detrimentum, male compensabitur, si vel Regi nubere te contigerit; vel Regnam ducere. Quomodo igitur pernities ultima, & fatalis ejus frages satiis reparabitur, si misero nupleris homulo, aut uxori duxeris de plebe aliquam, & condizione humilem? Quānam prodesse possit finis sanctitas, si media illi obtinendo prava & perversa adhibueris?

L. defensio. Bonum ex malo tere s. in gelo proveniens, non excusat delinquē bellō. tem: affirmsat Lex, qua prudentes de re nos paciūs, quādī fortunatos reddere vult.

III. Quāro dein ex Mattib⁹ his, quā artium istarum amatoriarum pa-

troms agnnt maximē sedulas: sibi illi ita filiabus vestris blandiuntur, earumque matrum amorem, sibi emereri student, qui Matrimonio junguntur, an etiam alii? Si illi duntur ferri fortassis posser: at re ipsi, illi quoque, quibus certum est, an malum, aut non istam ducere conjugem, eadem liberrate ac licentia cum iugant, connubii voluntatem praetextentes. Quin, etiam si priores illi soli essent, an illa tam est delira mera, ut affirmare non dubiter, solo hoc medio perveniri ad illum finito pess? Si quidem id ita esset, non dubitare afferre, satis futurum, si consilii contra facta cunctis interdicere, & finis humani generis propagationi ponceretur, quam ut istud contratur tam luculentio Cali, & etiam felicitatis amittende periculosus fieri, qui propagando illi attendunt, dum ad nuptias tandem pervenient vii tumultuantes, ut in sordibus collo transpareant. Verum si absque horribilio & Turco, & Ethnici humana generationi dant operam, quomodo illud in sola Republica Christiana sit unicūm, & sine quo ad finem non perveniantur? Turcas eas terminū exortant, quas de facie non noverant. Chinenses autem tantā proprie diximus superstitione Puellas custodiunt, ut antequam Sponsa ad ædes Sponsi abducatur, nulli ejus videnda facilis sit. Imo ut Gensis ista, quā aliam sapientiōtem, omnisque honestatis amantiōrem toto Oriente non est invire, occasionem vagandi, libertate cum viris agendi, tam nondum

inito, quam inito jam connubio praescindant, infanciarum adhuc ex Matris umeribus pendentium crura tamquam fasciis constringunt, ut omnem dinceps per vitam pedibus infirmagellum non sine dolore moliantur, neque vel invita domi se contineant. Quanto igitur pudore suffundentur Christiani communis illius Iudicii die, qui esti sacramenti dignitatem Fide Magistrus, in Matrimonio agnoscant, id tamen ut medium illi contrahendo necessarium pronuntiatione non verentur, quod ut morum corporalem Ethnici exercerantur? Ponendas tandem error est, AA. & ea ratione in terris incunda connubia, quam in Celo decernuntur; ubi suavissima Numinis providentia illa quidem nulli, sed hinc non alio, quam ut per ipsa implentur fides, Angelorum defensione vacat. Et connubiorum, ad finem tam nobilem ordinatorum, Paranyphus sit insanus amor? Istud potius usi compertum est, in hac ranta agendi inter Juvenes licentia, & fulpionibus, & detractionibus fame occasionem praberet, quibus non raro fit, ut quae omnium impudentissime sunt, & amari maxime prenant, mercium aut nullum, aur sero admittant, aut non nisi abjecte conditionis minimeque optatum inveniant. Et quanquam denique permittendum videatur Juveni, ne mercem non vimemant, sed quam ducturus est, videat prius, illi colloqui, mores ejus & genium explorare posit, haud quaquam opus erit, ut teneris ab annis pueris familiaris esse incipiat, solus

cum sola agat, manus contra eter, etiam in oculis Matris pernitiosè dissimilantis. Sufficit dict malitia sua.

Matt. 6.
34.

IV. Tam longè quidem, dicet nonnemo, familiaritate & tam intimâ opus non est; plurimum tamen illa afferrutilitatis: cum sit perquam difficile, eos conjuges mutuò se constanter amare, si ante, quam modo tam ardore inter se necererent, amor inter eos nullus intercessit. Praestabat sane tacere, quam falsitatem tam luculentam temere profari: Observavit Aristoteles, non alios facile in amore magis instabilis esse, quam Juvenes: cum illi ad amandum non option, sed voluptate trahantur. Et sic quotidie ferè experimur, amorem, qui conjugium antecedit, quod est major & ardentior, tanto magis in odium non raro degenerare. Qui se niminem amant, ita se nimis moderant: illa si quidem cupiditas, quæ cœca in obiectum amatum ferebatur, cum subinde, quantum sperabat, non inveniat, non minus cœcam se gerit in abijcendo, quam se ostenderat in querendo. Elapsum proximè seculum ejus rei exemplum tam illustre vidit, ut omnia consequentia habeant, unde discant, Henricus octavus Anglia Rex cum perdite adamasset nobilem è Reginæ Conjugis gyntaco puellam, ut hanc duceret, legitimam conjugem, Caroli quinti Imperatoris Materterram, repudiare non dubitavit. Subinde Fidelium coru mucus, sprevit, quibus feriebat, censuras; explosit Sedis Apostolicæ sententiam, probroso Schismate Romanâ ab Ecclesia se se-

Ecc 3 grec

gregavit; iura omnia divina & humana sùs deque vertit, & ex inclito vera Fidei Defensore factus est ejus Persecutor juratissimus. Nemo non existimasset, feminam sic à Rege dilectam, ut præ ea iram potentissimi Cæsaris, famam & existimationem propriam, conscientiam, quin & coolum contemneret, ab eo, amore non solùm constanti adamandam, sed adorandam etiam: re ipsa tamen, tantum ejus fastidium Regem cepit, postquam eam duxerat, ut capito tandem illam, ferali in pegmate, truncari juberet. Veræcne igitur, que suâ manu impurus amor nexit, vincula fortiora sunt, minusque ruptura obnoxia, quæ quæ alia causæ alligârunt?

V. Quanam igitur ratione felicia connubia concilianda? Non sanè adeundis initio gravissimis peccandi periculis, aut ad recipiendum Sacramentum, ejusque effecta, non aliter sc̄, quæ admisis noxis preparando. Vera & profutura ratio est, ad Deum confugere, & ab ipso thori consortem idoneam demissè pôscere, cùm solus ipse, ut aliàs me dicere meministis, dare talē possit. *Pars bona mulier bona, dabitur viro pro factis bonis.* Optata viri fors est, reperire Coniugem bonam: nemo est, qui hoc ignoret; cui autem talis obtinet? Non alteri profectò, quæ qui boni multum præstiterit: *dabitur viro pro factis bonis.* Non dabitur Juveni, qui multis, antequam illi jungeretur, annis mitellam, quam despondere sibi volebat, vitiis & peccatis implevit. Huic dabitur uxor, quæ marito functa exerc-

cere pergit, ad quæ in amoris deli schola proficit. Bona uxor illi copulabitur, qui fine honestissimo Matrimonium eligit; qui à sapientibus de indol ac moribus future sponte electus, negotium totum arbitrio Majorum suorum transigit: huic inquit bona obveniet uxor, quia recte factus ad eam se habendam magnâ curâ pravit: *Pars bona mulier bona, dabitur viro pro factis bonis.* Igitur totâ lice Christianâ Republicâ interdicte perfida huic amatori levitatis indulgendi licentia, tam nibil felicitati connubiorum obseruit, ut de ea potius securos reddere posset. Puerile autem ut purissimæ columba in maritorum manus venirent, quos amore tanto sinceriōe complectarentur, quo minis alio prius quemquam essent complexxa: haud secus ac lana primum color rem tenaciūs imbabit.

II.

VI. Quamquam autem amatoris his artibus & blanditiis uti necessarium non est, ut connubia contrahantur; at certè vetitæ illæ, minùsque honestæ esse non possunt, cùm pallid hic mos inter Juvenes inolevit. Atque hæc est altera, quæ tueri actes has vultis, exclusatio: totius Provincie consuetudo. Alter vivere, quæ vulgo homines soleant, est quedam adversus humanum genus sedatio, & perversa, sc̄ solo speciem quandam diversam constituendi, voluntas, quæ commercio omni cum ceteris hominibus renuntietur, cùm ejusmodi homo nullius alterius moribus se velit conformare. *Quare si omnes Pueri*

Ecclesiastici
26. 3.

colloquuntur Juvenibus, & dulci cum iis-
dam fruuntur consortis, cur sola mea filia,
dicet mater quædam, id facere prohibi-
teatur. Aut enim omnes errant, aut
nulla errat. Quin imò, nemini alceri
usitata, nescio cuius gravitatis & de-
cori affectatio, à Matribus perinde ac
Puelli ceteris, ruflicitatis cajuspiam,
& inhumanitatis damnatur: nam eti-
erum nonnulla parum his blanditiis
cipientur, pudet tamen illas ab his ab-
stinerre, ne inter pares non aliter eru-
bescere debent, quām sui candoris ho-
minem pudet, cui necesse sit nigerri-
mosinē trahi opas vitam degere. Equi-
dem si, quod est, fateri lubet, fons præ-
cipius malorum omnium, quæ inter
Christi ascelas velut Jus civitatis ob-
tinuerunt, est, quia plerique volunt iei-
fūnitā tritissimā; nec tam solliciti sunt,
ut eant, quā cundum est, quām, quā
itur. Hac tamen vivendi normā nulla
alia fallacior, nulla minus vera est.
Non sequeris turbans ad faciendum ma-
lum; ut Deus loquitur. Vitam suam
dirigere ad normam vitæ communis,
est ire vià latâ ad perditionem, expo-
nere se certo periculo mortem in ea
obvendi, & salutem amittendi sempi-
ternam. Nolo proinde, ut quisquam le-
gat, duces cœcos: sed in negotio
momenti longè gravissimi non fidat,
nisi Deo, per Sacram Litterarum veri-
tatem ducenti; neque enim ullum hoc
e numero ita depravatum judico, qui
confitudinem preferat veritati.

VII. Attentis igitur animis excipi-
te monita, quæ Deus luggerit, è dia-
metro pugnantia cum ulu inter Juve-

nes vulgato, & à me h̄c castigato, Pro-
verbiorum sexto prohibet Deus vel
joco tangere feminam; siveque: Nun-
Pro. 6.
quid potest homo ambulare super prunas,

28.

ut non comburantur plantæ ejus? Sic, per-
git idem, qui ingreditur ad misterem
proximi sui, non erit mundus, cum teti-
gerit eam. Ecclesiastici vigesimo sex-
to affirmat: Qui tenet eam, quasi qui Eccl. 9.
apprehenderit scorpionem. Vultque iis 26, 10.

verbis non obscurè significare, quām
præsenti periculo se exponat, diffun-
dendi pravo alienū in animam vene-
ni, qui his à jocis non procul si habue-
rit. Nono autem capite longius etiam

12.

Deus progradientur, verāque, ne Juve-
nis Puella latèrī assidat, multoq[ue]
magis, ne manus ejus contrectet; ait
que: Cum alia maliere ne sedcas omni-

Eccl. 9.
no. Quin imò jubet etiam declinare
plateam, in qua illa habitat; ne necesse
si domis limen pedibus contingere.

13.

Longi fat ab ea viam tuam, & ne appro-
pinques foribus domus illius. Sed nec
istud satis est; ne oculis quidem faciem
ejus, aut quæ circa illam sunt, libare
permittit. Ne circumspicias speciem
alienam. Addit ejus prohibitionis

8.

causam: Propter speciem mulieris mul-
ti perierunt. Et quia hac venustas ad

aliud non servit, quām ut concupi-
scientiæ ignis subministratā materiā
amplius exardescat: & ex hoc con-
cupiscentia quasi ignis exardescit. Et

9.

ne quis fortè sibi persuaderet, non
esse ibi sermonem nisi de feminis, aut
jam Matrimonio junctis, aut profusa
lascivitatem infamibus, codem capite in-
dicat, de quibus ea monita accipien-

10.

Ecclesiast. 9. da fint. Virginem ne corfficias, ne forte scandalizeris in decore ejus. Eodem sensu nonnunquam feminam appellat *Laqueum*; alias cor ejus rete; nunc illius manus funes; iterum verba ejus gladium, & nunquam non illum ut *lystricem* describit, quæ toto corpore aculeis scateat, quibus animas lethali plaga laceret; atque his loquendi formulis pleni sunt divinae Sapientiae libri. Cum igitur Deus non gravetur suo nos crudire magisterio, quæ sit eundum, cur adeò juvat despere, ut malit quis ire viæ, quam vulgus tenet ignorantissimum? Qui iter faciunt, ex cœcis, quos offendunt in viâ, non quarunt, quo itinere sit pergendrum; hoc ex iis inquirunt, qui vident & nōtunt. Hoc autem si ita est, nullo veltro bono confugietis ad Confutationem, cum hæc divinis sermonibus repugnat. *Frustra*, qui ratione frustra vincuntur, confutacionem nobis objiciunt, quæ sunt S. Augustini verba; quasi *confuetudo major sit veritate*. Et tamen ego non solius rationis allego testimonia; adduco Sacrorum Voluminum autoritatem, quæ minus fallit, quam ipsa ratio.

VIII. Nondum acquiescitis; sed respondetis; allata Sacris ex Literis verba, non præceptum; sed consilium continere. Sit ita. Et hæc scilicet est, præclara de divinis consiliis estimatio, ut potiorem illis cœcerat cœcitatem popularem? Si pluris, quam divina oracula estimatis insani Mundi axiomata, magnam profectò divinae facias Sapientie injuriam, dum stultum illi consiliarium

anteponitis: facitis dein etiam iniuriam Dei amori, plus fiducia rependo in Prodigio, qualis est, cuius effata adoratis, Mundus, quia a Dei bonitate. Tacete idcirco demeps, nec unquam ad vestram velandam & excusandam licentiam, ultra Magistrum adducite. Quis hic ulius, quæ confuetudo est? Non post alterutro nomine appelleri vos hic levitatibus indulgendi, quem tam disertis verbis Deus dereliquerat, sed abusus dici debet, quem oporteat omni conatu extirpare. *Quælibet* *confuetudo*, quænamvis etiæ, quæ *factu* *vulgata*, *veritati* *omino* *opposita*, postponenda; & ius, qui veritati est contrarius, abolerendus est. Ita SS. Canonnes pronuntiant. Et vero plus satis patet; nescire vos, quod conditionibus opus sit, ut confutatio ordat legitima. Necesarium impunitum *Lg. 1.* est, ut sit Reipublicæ salutaris: uter *c. 1.* que divina, neque naturali Legi *c. 4.* pugnet: & denique, ut Legilator ipse certo quadam modo consentiat. In re autem nostra *cuncta* ista conditiones desiderantur. Nam mos iste tam Reipublica non est salutaris, ut cum certa ejus pernitie sit consumens. Repugnat iis, que ratio dictat circa rationem muliebris suenda padicitia & honestatis, quæ vitro est fragilior. Multoque magis pugnat cum iis, quæ divina Lex præcipit, qua toties jubemur vitate pericula, nisi stultorum instar velimus operari. *Sapiens timet*, & declinat a malo; *Prudentia* *stultus transfit* & confidit. Omnia tandem maxime opponitur Christi *Sec.*

Servatoris & Legislatoris nostri voluntatis, quem Prophetæ appellaverunt, *edificatorem sepum*: quia & vita exemplis, & hortationibus ac consilii, id potissimum semper spectabat, ut divinam legem amplius muniret, & omnia ejus violanda pericula amoveret. Inceptum ergo prorsus est, titulo communis *Conluctudinis dignari usum*, qui nullo ex capite Consuetudo esse potest. Quid est hoc aliud, quam veritatem arbitris poma gustare, & subinde sub umbra foliorum ejus se abscondere? Non est consuetudo, sed abusus; non mos, sed vitium: & facere, quod & quomodo alii & alii faciunt, excusatio est ovis fatus, non hominis Christiani, qui debet vitam suam omnem ad normam Oculorum fidei sue componere. *Ad alia consuetudo non minus, quam pertinens corruptela vicienda est.* Axioma est communissimum, quo omnis vestra excolatio penitus evertitur. Affirmandum prius est, morem hunc tam familiariter cum sexu dispari versandi, esse rectum, conformem normæ legitima, laude dignum, & tum inde consequens eris, posse quemlibet eum sequi, quod conluctudinis vim habeat. Ceterum omnis usus, qui contra rationem invaluit, qualcumque satis ostendi, esse illum, de quo nobis sermo, nocte quid tandem sit? Decretis sententiam audite. *Consuetudo sine veritate, vicias erroris est.*

I X. Vultisne, AA: ut tandem disserè edicam, quis principio morem istum fuerit, & postquam aliquibus persuasit, in hodiernum usque diem

R. P. Segneri Christ. Inst. Tom. III.

promoverit, & propagari, neque nunc cum tueri desinat, tot illum coloribus, etiam vestrâ operâ, illinendo? Serpens est ille Stygius, qui inde à Mundi exordio modum advenit, quo sic occidetur, ut tamen placaret: volo dicere, modum nocendi, quo falleret ut fraudulentus, & simul audiretur, tanquam benevolus. Hie igitur, fœdere nostra cum concupiscentia inito, Author fuit abusus tam pestilentis & noxii Juventutis: quod vel ipsum confiteri non paduit. Narrat S. Hieronymus, *Gazæ, Palæstina urbe, Juvenem insano Paclæ* alicujus amore captum, nihil non egisse, ut eam precibus, promissis insua vota fleceret; sed profectu nullo; tanto illa honestatis ac pudicitiae studio erat. Opem proinde à Diabolo petitus, *Gazæ Memphim Ægypti* profectus est, ubi sperabat notum suis artibus Magum invenire, à quo disseret artem, muliebrem istam constantiam expugnandi, suisque obscenis desideriis obsequenter redendi. Annum integrum stygio huic Magistro operam dedit; subinde autem reversus in patriam, expiri cepit, qua hauserat, arris magice præcepta; quibus tantum potuit, ut infelix Puella, in aliam mutantæ, videretur sibi vivere non posse, si Proci sui conspectu esset caretum. Nec sibi tantum, sed domesficiis etiam molestissima, cùm aspectu tam cupito frui non poterat, evellebat sibi capillos, feriebat capite murum, tumultuabatur, ringebatur, non domum tantum, sed rotam latè viciniam pertur-

F f f

tur-

410 DISCURSUS VIGESIMUS OCTAVUS. RESPONDETUR

enrabat: Baccharum aut Manadum
è numero aliquam dices. Atroniti
proin metamorphosi tam prodigiosa
Parentes Puellæ, ad S. Hilariensem
eam adduxerunt; qui, quod res erat,
confestim odoratus, malum Dæmonem
increpabat, quod verius non
est virginem sapientem, quod qui-
dem illa est, occupare, tamq; misere
vexare. Repositus Alastor pessimus, id
eà se causâ factum, ut sive in candore
servaret illibatam. O te, respondie
Abbas sanctissimus, egregium virginem
pudoris custodem! qui, si posset, aliud
velles nihil, quam homines omnes in-
porcos, & Mundum totum in haram
mutare! An non advertis, mendacis-
fime, aliud te dicere, aliud facere? Si
tu serio cupiebas, ut jactas, integrum
servare misera hujus puella pudicitiam,
quoniam tu immigrabas portas in-
corpus infelicissimi Juvenis, qui huic
infidis struit? Audite nunc attentis
animis & auribus, quid juratus virtutis
hostis ad se purgandum attulerit:
*Ut quid, dixit, iarrarem in eum, qui ha-
bebat collegam meum, Amoris Damonem?*
Eoque dato responso, migavit denique,
sacrarum adjurationum vi ada-
ctus, puellamque liberam reliquit, à
sancto Abate illis de erratis admoni-
tam, ob quæ Deus permisserat, ut tam
male miseram Dæmon vexaret. An
non igitur videris, reliquos inter Dæ-
mones unum Amoris esse Dæmonem?
Quid autem dico Dæmonem? Tantus
potius horum est numerus, ut iniiri
non possit, sunque illi ipsi, qui has
amandi artes inventarunt, inventasque

tam latè propagarunt: illi sunt, quæ
Matres inducent, ut filias suas in
omnia ducent conventicula, ad omnes
choræs, solasque cum solis Iuvenibus
relinquant; quin etiam ut hos domum
invitent, cum è cœtibus illis abeant:
illi sunt, qui Puellas docerunt artem
fucandi & adulterandi vultum, cip-
plos etispandi, ut magis illis placant, à
quibus turpis amantur: sunt illi, qui
obrutibus eorum vires conferant, ut
relorum instar sint, arcu emissorum;
qui illas procacem ad tulum movent,
responsa callida, argutus, quos adcur-
rit in conventiculis proficit, jocu-
suggerunt: sunt illi, qui fibos impel-
lunt, ut Parentum contemnant imperia,
arma gestent, verborum dios in-
juriis irritent, adoriantur, vulnerent;
animum omnis generis sordibus impa-
rillimis inquinent, poetus Zeloppi,
manus spurcitus impleant. Illi, in-
quam, sunt Amoris Dæmones, qui exce-
gitarunt hunc, quem vos imitadum
dicitis, morem, cùmque omni conatu
promovent, ut Infernum animibus
pessimè deductis locupletent. O ege-
gium sanè morem, quo Stygi & os-
ciariis Orci satellitibus gratus esse in-
quidquam potest!

III.

X. Ultimus denique, ad quem ad-
usus hujus Patroni configant, re-
cepimus est, dicere, suā naturā non esse
peccatum, indulgere his amantium
levitatibus. Demus, absque hac li-
centiā conciliari posse connubia; de-
mus etiam, nihil hunc ad finem con-
ferre; esse ulrum aut inventum male,

ant malè propagatum; si tamen, ajunt isti, citra noxam sequi quis illum potest, quid commodi tandem adferit, innoxia hac oblectatione privare velle. Juvenes, qui magis innocentem astibus illis suis indulgenti rationem non habent? Ut h̄c etiam postrema munitione vos ejiciam, nec uspiam vos tueri locum relinquam, lete vos oportet, omnium Doctorum sententiā, actionem, naturā suā non pravam, tamē effici posse ex adjunctis, quæ illam circumstant: non aliter ac fungus, qui naturā suā veneni habet nihil, existibilis tamen effici potest, si prope serpentis aliquius immanis cavernam natatur. Horum autem adjunctorum, que rem de se non misera talem redire assolent, longē frequentissimum, est periculum, cui quis, nullā ad id necessitate compulsius, le exponit, lethali noxā se inquinandi; cūm hāc ratione innotescat, quām nullam ferē salutis sive curam habeant, quicunque nullo meū talibus se periculis objiciunt. Tunc autem periculum ejusmodi aderit, quando aut crebrō aliās in ejusmodi occasionibus nos lapsi sumus; aut si item lapsi sunt alii, ejusdem nobiscum conditionis; & jure, quod tale est, periculum proximum dicitur; cūm parū admodum inter ipsum, & tuuam, temporis intercedat. Unde dicere, Amatoriis artibus uti, naturā suā peccatum non esse, non est excusatio, quæ id permisum evincat; cūm saepe vetitum maneat propter periculum coniunctum: siūl proinde ipso occasio hāc verē est, & evadit omnium

pernitiōsissima, tum quia communissima, tum quia communissima est; tum quia specieulo velo regitur, quod occultat ejus malitiam obvelet, illamque quodammodo constitutat albo colore lūpum, qui tantō plus nocet, quanto minus formidatur. *Sub pre-De si- textu dilectionis, subtiliter fornicantur: gen. Cle- aptissimè in rem nostram pronuntiavit rit.*

S. Cyprianus. Omnino igitur ut aliquis sit ponderis & momenti hāc excusatio, id ostendendum est, morem hunc, amorem mituum conciliandi, non solum naturā suā malum non esse, sed ne quidem cum verisimili peccandi periculo coniunctum. Hoc autem quibus demum rationē firmamentis quis adstruet? An erit, qui mihi demonstrare possit, hanc Juvenum cum Juvenulis sine arbitrio tractationem, hāc colloquia, hos risus, lascivos hos jocos & facetias non fuisse vel ipsis, vel aliis conditionis ejusdem crebrum, & potens ad peccandum illicium? Ego equidem nullus ambigo, quin, ex quo mos iste invaluit, non Juvenis, non Puella sit, quæ talibus ex congressibus, ex tali jocandi libertate aliud emolumentum consecuta sit, quām quod consequi solet stupra igni vicinā: seriū enim, aut ciuius acceditur. *Fortitudo vestra Iſ. i. 31 ut favilla stupet: ut Propheta afferat.* Verum est, ruinas has, ut Patrem, ut Matrem, ut Juvenes adeo ipsos nonnunquam latent, parū attendi. Latent parentes, quia non pauci Juvenes, qui certis in astibus delinquent, id agne, quod Leones, qui, ut à Venatoribus non detegantur,

FFF 2

plan-

plantarum à se relicta ad cavernarum, in quibus absconditi delitescunt, fauces vestigia studiosè abolent. Nullum nascitur offendiculum, nihil notatur ablonum, & idcirco dicunt: *Juvenis est honesti amans, & ideo sine metu esse possumus.* Ipsos autem Juvenes latente vera ista probera & dedecora, quia hi animum advertere nolunt, ut alias monere me memini, ad numerum delictorum, quæ desideriis & delectationibus admittuntur; multoque minus ad offendicula, quæ mutuò præbent, & illicia, quibus se ad peccandum pertrahunt, ac instar carbonum se mutuò accidunt. *In labiis*

Prov.16. Impii ignis exardescit: affirmat Deus:

27. sed quia verba tandem sunt, & non opera, timorem non incutunt, perinde ac si non eandem perniciem inferrent.

XI. Hinc consequens est, ut isti iidem tam multa in lui, coram sacro Arbitro, accusatione delinquant. Ad hoc enim quod spectat, perfimiles mihi videntur cuidam, qui cum se accusaret, quod funem alteri abstulisset, mentionem equi nullam fecit, qui illo fune erat alligatus. Sic & isti accusant se (si tamen & hoc faciunt) quod in templo amoris indulserint: tacent autem, quam graviter ea re irritarint. Parentes, quam contumaces fuerint contra imperia, quibus certas ades accedere prohibebantur: quam eorum ingatiis, adfuerint conventiculis non probatis: nihil dicunt de rancore, de ira, odioque inveterato, quo Rivales prosequuntur: nihil de armis, qua-

gestant, quibuscunque, quæ licet & non licet, usuti escent, si ab ejusmodi complicitoribus se exfiltrarentur contempnos: omitunt delectationes pravas, illicia quibus ad malum provocant, mors gestusque lacrymos: verbo, altum levant de longa & tota illa peccatorum serie, quam alias vobis enarravi: nix occasionem malorum horum onus indicant; arque ita accusantie de subiecto capistro, cum de vegeto robalique equo furtim ablato reos se agere debent. Si quis etiam eò descendit, ut hæc peccata agnoscat, nec deinceps lo agere omittat, plerisque tamen aberit his deinceps abstinenti, & pessimum morem corrigit propria, cum nihil de vitandis occidibus cogitent, quibus denique in priuadelicta pertrahuntur. Convincuntur igitur amare adhuc peccatum, dum amant peccandi periculum; volentes effectum, dum causam amplectantur. Quid igitur juvare miseris istos Confessio; & quam sibi peccatorum veniam ac gratiam à Deo sperare possunt, domita se habent, licet verbis emendacionem promittant? Non est dignus veniam fur, qui eti promittat rem deinceps alienam non tollere, non vulnus non abjecere furtivas claves, quibus similius ad furta sua iteranda est ulis. Et tamen ita male præparati Juvenes, in parum idonea Pueri, plurium narratio annorum intercallo sacris statutut. Mysteris, & ritu illa usurpatæ, citè à noxiis absoluti sibi videntur! Verum erat sacris Canonibus, nequod Deo delubrum consecraretur, nisi prius le-

pal-

gulorum in eo Ethnicon ossa tellure efflent cruta: nostri autem Juvenes in ipsis plenis putredine sepulchris erige volunt Deo altare, corde & animo pleno fardibus & putredine libidinum, ad divina, quae dixi, accedunt. Mysteria: atque ita utique sepulchris sunt similes, nescio an clausis dicam, obpeccata, quae studiosè celant; an verò patentibus, ob tam prava exempla, quibus palam totam inficiunt viciniām, & scelerum licentiam inducent. Ridet interior in finam Dæmon; eosque fibi artillimè devinctos tenet: quin persuadet illis, quod ritè Pœnitentia Sacramento se expient, eosque inquirant Arbitros, qui facile acquiescant, & ad eorum calamitatem non evigilant. Præterea agit diligenter, ne coram animum habeat memoria obligationis accepti, quo jubentur fugere occasiones peccandi, quasi hoc esset præceptum non Dei, sed insani Legislatoris Mahometi. Quid si bona luâ sorte inciderint in Confessarium, qui dissimulare nescius, eos inducat ad occasionum fugam, atque adeò ad has illas veredes non redeundi promissum extorquerat; ita propensionis suæ pravae vehicío exortati sunt, ut videlicet sponso mox redeant, quò porrò non accessus promiserant. Unde id ipsi Dæmon facit, quod Apum custos; qui eum cas ad abitum & migrationem accinctas videt, ipsas & alveare vino dulci aspergit, atque ita fugam carum fit. Verbum unicum paulò blandius, unus nuntius, unum amoris ac benevolentiz iudicium, invitatio uni-

ca, omne subvertit consilium, ac decreta abeundi, et si ad pedes Crucifixi Dei hominis conceptum firmatumque.

XII. Hac infelicissimâ conditione plurimi eorum sunt, quos affirmare non pudet, nugas illas amatoria sine peccato exerceri. An fide dignos arbitremur? Quamquam occasio talis, uni alteriē nondum censeri possit proxima, paulò post tamen erit; sicque, qui modò lege veritus non est amor, non diu post erit vetitus. Qui oppositum tueri præficiâ fronte vellet, hunc Natura, Ratio, sapientissimorum ac sanctissimorum hominum Authoritas mendacii coarguerent. Natura quidem, quia observarunt Medici, cum Mater gemellos utero fert, si iterque mas est, nullâ vel pelliculâ, vel alio medio separari: at si factus unus est masculus, alter foemina, membranâ quâdam tanquam muro, sejungi, ne se mutuò possint contingere; pertinde ac si docere nos natura vellet, consortium masculi & foemella esse rem tam plenâ periculô, ut ne frater quidem à sorore sit tutus; non tunc solum, cum ad ætatem puberem venerint, sed cum adhuc maternâ in alvo delitescant. Convinceret mendacii Ratio: hæc enim docet, non semper æquè facili negotio superari difficultates & obices, maximè cum sunt diurni. *Nemo diu foris;* S. Augustini sententia est. Concupiscentia nimis pellax est; rei amatæ præsenta majores, quam facile credi possit, vites habet; & mali Dæmonis impulsus nimis potens est ad nos in

PSEGNER
Homo Christianus

414 DISCURSUS VIGESIMUS OCTAVUS. RESPONDETUR

casum impellendos; & tandem magna ista temeritas, quā quis periculo loco committit, digna est, ob quam suā eum gratiā Deus desituar; unde denique vix ullā ratione fieri potest, ut quis semper extremo in margine pricipitiū obserret, nec tamen unquam falleat vestigio probalatur. Denique etiam Divorum sensus Mendacii reum faceret: certè David Rex non id tantum à Dei bonitate contendit, ut à noxis liberaretur; sed ut occasione etiam peccati fugere liceret. *Viam iniquitatis amovet a me: tam ille in le quoque arduum agnoscebat, non ire illā, in qua quis diu consistat, viā; aut semper separari à vipera venenum, noxam ab occasione.* Non juvat igitur dicere: haecenus amare & amari studiū; nec tamen ullo me peccato impiavi, sīcque futurum etiam deinceps confido. Dabo tibi, ad hanc usque diem celsissimā tibi tam feliciter amatorias has artes, ut nullo delicio fœderaris; vel quia naturae frigiditas, vel propensa ad bonum indoles, nondum vitiata, tibi munimento fuerunt. Certus interim esto, rerum faciem mutandam, nisi pravam hanc affuetudinem abruperis. Non est animal, quod diu in igne suam incolumitatē trucatur. Ejus enim bona valetudo consistit in quadam caloris naturalis, & humidi radicalis temperatione; quam cūm naturalis ignis calor pervertat, necesse est animal illas inter flamas, tardius, aut citius, assumi. Salamandra quidem, cūm naturā sit frigidissimā, diutius vim ignis eludit; verū si diu admodum in illo haret, consumitur & ipsa tandem,

Ps. 118.

29.

& inter fabulas numerandum, quib[us] omni flamarum virtute triumphiat. Sic & recta anima valetudo in tempore quodam caloris ex charitate nati, & humiditate devotionis consistit; occasione autem, ignis sunt, qui etiā principio, cūm in naturam incidant minus calentem, & indolem si bonum proelivem, vim suam non erat; cūm tamē longior est mota, scilicet charitatis igne rettingendo, excedendo devotionem, ipsamq[ue] adeo anima vitam suffocando, quz sine fini vire ostendit. Id quod omnium maxime in tenera ætate metuendum est, cum virtus nondum profundas radices egit, plausque in superficie, quam reculū habet; Iasvini floculis non absūmis, qui vel tantillum manibus contrahet, suavitatem odoris perdunt; unde ferme adolescentia eatenus malo ablinet, quatenus ejus exercendi occasio ipsam deficit. Cæterū sapienter S. Bernardus pronuntiavit: *Cum feminis semper ejus, & feminam non cognoscet, nūne plus ejus, quam mortuum suscitari?* *Quod minus ejus, non potes, & quod maius ejus, vis, ut credam tibi?* Sic & ego inculco: Velle mihi persuadere, quid longo etiam tempore quis possit in hoc pericoloso, cum sexu intime commercio degere, quin unquam pectet, perinde eit, ac mihi persuadere, velle, posse se operari prodigi non inferiora, sed majora illis, quibus jam facto functa vita redderetur; unde quādū non video illum perpetranū, quod minus est, dabit ventam, si ne illud quidem ab ipso expectem, quod majus est.

XII.

XIII. Illustrem vobis imaginem proponere animus est, in quā quidquid à me dicēnum hucusque est, perspicuè rellēcat, atque ita Dissertationi finem imponere. Alexandritæ nobilis formam marito præmaturè crepto vidua remanerat, duobus filiis exatis tenuit, è Matrimonio superstibis. Hac cùm & indole & educatione honestatis studiis esset, non aliam certiorem eidem perdendæ viam malus Dæmon invenit, quām detestaram à me amandī levitatem. Pessimā igitur suā sorte deperire caput Juvenem annis & natalibus parem; cūmque non dissimilis in eo amoris nota sit indicia, eò progrediāt, ut non dubitaret illi, si ita visum esset, in conjugem se offerre. Enimvero, respondit Juvenis, non altera mihi te charior, jucundiorque forer, nisi ingratis filii tui redderent: cùm meritò timeam, ne amorem tuum in liberis ex priore marito, & ex me genitos, quondam divisum videre oportet. Tactum tum vidua: sed cùm jam amoris vis oculos illi, ac rationis ulrum abdulisset, minorem amorem majori opprimenti, domum reverla utrumque filium jugulavit, & quām occultissime leperavit. Mox tanquam optimè de Amatio merita, ad eum redit, & jam, inquit, porrò non est, quod p̄texas: neque enim amplius vivunt filii: rémque gestam ex ordine recensuit. In hoc ruit Juvenis ad facinus tam atrocem: & si prius, inquit, filii cui non placebant, nunc tu mihi multò maxime displices. Quid enim affectus, quid amoris ab illa excepēsem, quæ ipsum tamen in innocente sobole sanguinem,

vce

vet totam seriem causæ, quam contra pravum perditè amandi morem huc usque egit. Vide te crudelitatem, stragem, pessimi exempli facinora, turpidines abominandas, & tandem damnationem sempiternam, ad quæ feminam hanc longè miserrimam impulit; quis? quis, nisi amor ille, illa blanditia, quibus Matrimonii spe Juveni illi placere cupiebat, aliarum ejusdem conditionis exemplo, sine minime principiò mala, & exiguo limites honesti transiliendi periculo, cum & longa assuetudine, & rità eatenus innocenter acta, procul à scelere abesse videretur. Velim nunc pronuntietis, an inter peccata numerandus sit blanditiis his & attributis utendi mos, & num par sit, illum secundum te, & absque adjunctis in idea contemplari; an potius cum adjunctis illis, quæ illum semper comitantur, quorum effecta pessima quotidie oculis obversantur?

XIV. Finio, Paretes omnes verbis illis S. Spiritus gravissimis etiam atque etiam hortando: *'Non omnem hominem induas in dominum tuum: multæ enim sunt insidiae dolosæ.'* Non patet unquam domus vestra limina cuicunque Juvenum; nec quisquam vobis tam honesti amans videatur, ut nihil ab illo metuendum putetis. Apes alveare quævis suum tam sollicito custodiunt, ut aliundè advolantes magno nimis expellant; & tamen ha' quoque apum, non vespaxum è genero sunt. Si sit licet Juvenis ille virtutis studiosus, domi tamen sua se contineat: bonus bono, & bona bona socientur. Præterquam,

Eccl. ii.

33.

quod si Juvenis ille bonus est, nequum tamen est, quem habet socium, amorem Dæmonis; vafer hic plane ac veclus est: *'Multæ sunt insidiae dolosæ & deo alienæ bonitatis velo tanto soletis suam obvolvet nequitiam.'* Quid vobis decedit, si domi filias vestras continetis? Nihil sanè. Nemo tamen satis unquam dicer, quantum illis nocere possit liberum, cum quo libenter, commercium, & agendi licentia. Opes magna male custodita nostra farrarum allictant, sed eos etiam fons faciunt, qui hanc alias artem non ieiabant. Supplex ergo cum Dominum, qui venit ad illam conjunctionem tollendam, ut ipse testatus est, quæ possitum Diaboli Regnum nituit: *'Tu latas, quia patrem veni dare in terram?'* Non, dico vobis, sed separationem. Etiam inquam, atque etiam vehementer ero atque obtestor, ut suâ ipse sanctissimâ gratiâ omnibus hujus fortis juvenibus inspirerem potentissimum voluntatem & decretum tam salubre, vitandi periculosa ista commercia, ut salutem certius consequantur: Parentibus autem largiti velit sollicitam cutam, planeque necessariam, ut tuendam filiorum innocentiam, & gratum Corbo candorem: ut cuncti vitam ex Dei voluntate, suam hanc separationem & divisionem imperantis, ducentes, cuncticiam pertingamus ad gaudendum in patria primo inestimabili, ubi omnis animorum concordia & conjunctione, para erit ab omni labore, suisque numeris absoluta, atque adeo hoc vero beatam.

Dl-